

Praktiske utfordringer knyttet til hvitvaskingsregelverket - skadeforsikring

*Finans Norges Juskonferanse 19. oktober 2017
Birgit Aarnes*

Rolig, vi hjelper deg.

HVEM ER JEG?

- Birgit Aarnes
  - Advokat i konsernjuridisk avdeling i If
  - Finans Norges fagutvalg for økonomisk kriminalitet – hvitvasking
-
- Advokatfirmaet Selmer DA
  - Finanstilsynet

TEMAER

- **Risikovurdering av virksomheten**
  - Hvordan kartlegge risikoen på en god måte?
  - Hvordan gjennomføre risikovurderingen i praksis?
- **Strengere regler for utveksling av data mellom skadeforsikring og bank**
  - Hvilke konsekvenser har dette for skadeforsikring
  - Forholdet til finansforetaksloven § 16-2 tredje ledd bokstav a)

Risikovurdering i skadeforsikring

Rolig, vi hjælper deg.

RISIKOVURDERING - «NY» OPPGAVE FOR SKADEFORSIKRING

- Skadeforsikringsbransjen oppfattet seg tidligere som unntatt plikten til å kartlegge risiko for transaksjoner med tilknytning til hvitvasking og terrorfinansiering av virksomheten
- 2014 praksis endrer seg

GJELDENE RETT

- HVL § 5: Utgangspunktet er at **kundekontroll og løpende oppfølging** skal foretas på grunnlag av en **vurdering av risiko** for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller terrorfinansiering
- Skadeforsikring er **unntatt** plikt til å foreta **kundekontroll** ved:
  - etablering av kundeforhold
  - transaksjon som gjelder 100 000 norske kroner eller mer
  - tvil om hvorvidt tidligere innhentede opplysninger om kunden er korrekte eller tilstrekkelige
- Skadeforsikring **er ikke unntatt** kundekontroll ved
  - mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av straffbar handling eller terrorfinansiering

UTVIKLINGEN I FINANSTILSYNETS PRAKSIS

- Finanstilsynets rundskriv 8/2009:

«Unntaket for skadeforsikring innebærer også at det ikke skal foretas noen risikoklassifisering samt løpende oppfølging av kunder med de nevnte forsikringsavtaler»

- I en kartlegging av forsikringssselskapers etterlevelse av hvitvaskingsregelverket i 2014 legger tilsynet til grunn at plikten til å utføre løpende oppfølging og risikoklassifisering likevel skal gjelde:

«Unntakene i forskriftens § 10 gjelder kun kundekontroll slik at f.eks. løpende oppfølging etter lovens § 14 ikke er unntatt. Finanstilsynet legger til grunn at hvis risikoanalysen som skal foretas etter § 5, viser en forhøyet risiko for hvitvasking, kan det medføre at unntaket for kundekontroll allikevel ikke bør gjelde.»

LOVUTKASTET

Lovforslaget § 6 (1): Rapporteringspliktige skal identifisere og vurdere risiko for hvitvasking og terrorfinansiering i sin virksomhet

- Kravet til risikovurdering for skadeforsikring tydeliggjøres i lovutkastet
- Med den innstrammingen tilsynet gjorde i 2014 stiller lovutkastet neppe vesentlig strengere krav enn i dag

HVORDAN KARTLEGGE RISIKOEN PÅ EN GOD MÅTE?

- Samlet sett er skadeforsikring vurdert å ha lav risiko for hvitvasking – ikke omfattet av direktivet
- Begrenset erfaring i virksomheten og bransjen
- Identifiseringen av risikofaktorer baseres på «kvalifisert synsing»

UTGANGSPUNKTET FOR RISIKOVURDERINGEN

- Identifisere produktene/tjenestene med høyere eller lavere risiko
  - Identifisere kunder/grupper med kunder med høyere eller lavere risiko
  - Identifisere salgskanaler og skadeoppgjørsmåter med høyere eller lavere risiko
  - Identifisere transaksjonstyper med høyere eller lavere risiko
  - Identifisere geografiske områder med høyere eller lavere risiko
-
- Det er gjerne en kombinasjon av de identifiserte risiko-faktorene som kan tilsa høy risiko

ANVENDELSE AV RISIKOVURDERINGEN

Ved etablering av kundeforhold

- Mangler systemer og verktøy som kan automatisere kontrollene og identifisere avvik
- Avhengig av at kundebehandlernes innsats
- Viktig med opplæring, rutiner og bevisstgjøring av kundebehandlerne

- Løpende kundekontroll
  - Få kontaktpunkter med kunden mellom kundeetablering og eventuelt skadeoppgjør
  - Elektroniske overvåkningssystemer som banker og andre betalingstjenester plikter å ha er ikke egnet for skadeforsikring

- Skadeoppgjør
  - Tilpasse forsikringsvilkår for å redusere risikoen til produktet

Strengere regler for utveksling av opplysninger

Rolig, vi hjelper deg.

- Nye bestemmelser i lovutkastet kan innebære at det vil bli vanskeligere for skadeforsikringsforetak å utveksle kundeopplysninger med banker og andre finansinstitusjoner i undersøkelsesfasen ved mistenkelige forhold
- Hvordan rammer dette skadeforsikring?
- Hvilke konsekvenser kan det få?
- Forholdet til finansforetakslovens § 16-2 tredje ledd bokstav a)

UNDERSØKELSESPLIKT OG RAPPORTERINGSPLIKT

Utgangspunkt

- **Undersøkelsesplikt** ved mistanke om at transaksjon har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering (HVL §17)
  - skal foretas nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken.

- **Rapporteringsplikt** dersom mistanke ikke avkreftes ved nærmere undersøkelses plikter man å oversende opplysninger til Økokrim (HVL § 18)

AVSLØRINGSFORBUDET

- Avsløringsforbudet (HVL § 21)
  - *«Kunder eller tredjepersoner skal ikke gjøres kjent med at det foretas undersøkelser som nevnt i § 17, at det er gitt opplysninger som nevnt i § 18 eller at det er iverksatt etterforsking»*
- Etter gjeldende rett er det unntak for at finansieringsforetak og forsikringsforetak kan innhente relevante opplysninger fra hverandre dersom det foreligger mistanke om at en transaksjon har tilknytning til straffbar handling eller terrorfinansiering.

LOVUTKASTET

- Muligheten for informasjonsutveksling innsnevres etter lovutkastet
- Der gis det ikke adgang til å utveksle opplysning mellom ulike kategorier av rapporteringspliktige, f. eks mellom forsikring og banker eller andre finansinstitusjoner.

- Åpner for informasjonsutveksling innad i konsern

MULIGE KONSEKVENSER

- For skadeforsikring avgjørende å få informasjon om hvem som eier bankkonto eller annen transaksjonsdata for å kunne bekrefte og avkrefte en mistanke
- Skadeforsikringsforetaket får ikke undersøkt tilstrekkelig til å avkrefte eller bekrefte en mistanke
- Dårligere kvalitet på MT-meldingene

FORHOLDET TIL FINANSFORETAKSLOVEN § 16-2 TREDJE LEDD BOKSTAV A)

- FFL § 16-2 tredje ledd bokstav a) gir adgang for et finansforetak til i særlige tilfelle å gi opplysninger til et annet finansforetak når **formålet er å avdekke eller motvirke økonomisk kriminalitet eller annen alvorlig kriminalitet**. Slik utlevering kan bare skje i henhold til styrevedtak.
- Ikke harmoni mellom regelverkene om adgangen til å utveksle data.
  - Er hvitvaskingsloven *lex specialis*?
  - Ellers kan forbudet om ikke å utveksle mellom profesjonskategorier omgås ved å benytte FFL?

DIREKTIVFORPLIKTELSER

- Skadeforsikring er ikke omfattet av direktivet
- Kan eksisterende adgang til å utveksle opplysninger mellom bank og skadeforsikring beholdes uten at dette strider med forpliktelsene etter direktivet?

Rolig, vi hjelper deg.